

COVID-19: WAT KAN BELGIË DOEN OP VLAK VAN SCHULDVERLICHTING VOOR LANDEN IN HET ZUIDEN?

11.11.11, CNCD-11.11.11, Entraide & Fraternité, Oxfam België, CADTM

Maart 2021

Om het risico op een 'lost decade'¹ voor ontwikkelingslanden te vermijden en een duurzame post-Covid-19 heropbouw te verzekeren is een internationale ambitieuze inspanning op vlak van schuldverlichting cruciaal. In de Briefing paper '[Een antwoord op de Covid-19 crisis: België en de kwijtschelding van de schuld van landen in het Zuiden](#)'² beargumenteren we² waarom schuldverlichting volgens ons zo'n cruciaal antwoord vormt op de impact van de economische crisis in de nasleep van Covid-19. We verwelkomen dan ook de formulering in de beleidsnota en beleidsverklaring van de minister van ontwikkelingssamenwerking Meryame Kitir, die stelt dat schuldkwijtschelding een plaats heeft binnen ontwikkelingsfinanciering en pleit voor een verdieping en verbreding van de huidige aanpak.

We volgen dit pleidooi voor een verdieping en verbreding, aangezien het Debt Service Suspension Initiative (DSSI) al te beperkt is. Het gaat slechts om 1,66%³ van de in 2020 door alle ontwikkelingslanden verschuldigde terugbetalingen, is slechts een uitstel van betaling en geen annulering, de Wereldbank en het IMF maken zelf geen deel uit van het moratorium en ook de private crediteurs worden alleen op vrijwillige basis uitgenodigd om deel te nemen. Ondertussen werd ook een nieuw initiatief in het leven geroepen, het Common Framework for Debt Treatments, dat landen moet toelaten hun onhoudbare schulden te herstructureren, maar ook dit kader biedt geen antwoord op de fundamentele problemen met het DSSI-moratorium.

Deze nota legt uit wat België kan doen op vlak van bilaterale schulden, multilaterale schulden, private schulden en van het overkoepelende governance vraagstuk.

Bilaterale schulden

- **Aanbeveling 1:** België kan een voortrekkersrol spelen op internationaal niveau door de bilaterale schuldbetalingen waarvan ze crediteur is in 2020 en 2021 onmiddellijk en onvoorwaardelijk kwijt te schelden en dit zonder de geannuleerde bedragen op te nemen in haar officiële ontwikkelingshulp.

Deze maatregel is een centrale eis van de internationale civiele maatschappij sinds het begin van de Covidcrisis om de nodige liquiditeiten te garanderen voor landen in nood⁴. Een dergelijke unilaterale maatregel zou een concrete daad van solidariteit zijn met ontwikkelingslanden en voor België slechts een beperkte budgettaire impact hebben. De geplande terugbetalingen aan België door de landen die deelnemen aan het moratorium geven een indicatie van de grootteorde van de bedragen: 12,43 miljoen dollar voor 2020 (van mei tot december) en 9,03 miljoen dollar voor 2021⁵.

De maatregel zou ook een positief domino-effect kunnen hebben op andere crediteurlanden. Door eenzijdig haar vorderingen in te trekken (voor de in 2020 opgeschorte betalingen en de voor 2021 geplande betalingen) zou België dus een voortrekkersrol spelen in de context van de Covidcrisis (maar niet zonder precedent in de geschiedenis - zie het geval van Noorwegen hieronder). Voor België zou dit niet de eerste keer zijn: België nam in 2015 al een voortrekkersrol op met haar wet over aasgierfondsen .

- **Aanbeveling 2:** Voor het resterende deel van uitstaande schulden aan België moet ons land een transparante schuldenaudit⁶ uitvoeren waarbij de debiteurlanden en het middenveld

¹ https://unctad.org/system/files/official-document/tdr2020_en.pdf

² Deze nota werd opgesteld door 11.11.11, CNCD-11.11.11, CADTM, Entraide & Fraternité en Oxfam België en werd ondertekend door nog 15 andere middenveldsorganisaties.

³ Eurodad, *Shadow report on the limitations of the G20 Debt Service Suspension Initiative: Draining out the Titanic with a bucket?*, 2020, https://www.eurodad.org/g20_dssi_shadow_report

⁴ <https://jubileedebt.org.uk/press-release/call-for-immediate-cancellation-of-developing-country-debt-payments>

⁵ Eurodad, *Shadow report on the limitations of the G20 Debt Service Suspension Initiative: Draining out the Titanic with a bucket?*, 2020, https://www.eurodad.org/g20_dssi_shadow_report

⁶ Dit zou beantwoorden aan een verzoek van de Belgische Senaat van 27 maart 2007, aan de verschillende aanbevelingen van de Onafhankelijke Expert van de Verenigde Naties belast met het onderzoek naar de gevolgen van de buitenlandse schuld, alsook aan het advies van de Adviesraad voor de coherentie van het ontwikkelingsbeleid van 2015.

betrokken zijn. Een dergelijke audit identificeert welke schulden illegaal, ondraaglijk of ongeoorloofd zijn (bijvoorbeeld omdat ze zijn aangegaan door niet-democratische regeringen of omdat het geleende bedrag niet ten goede kwam aan de lokale bevolking), leidt tot een annulering van die schulden en draagt bij tot verantwoorde schuldpraktijken in de toekomst. Via een audit van haar vorderingen zou België ook laten zien hoe het zich in de praktijk inzet voor transparantie.

We verwijzen hiervoor naar het voorbeeld van Noorwegen. In 2006 voerde het land een audit uit en annuleerde (voor een bedrag van 62 miljoen) eenzijdig haar ongeoorloofde vorderingen op 5 landen in het Zuiden (Ecuador, Egypte, Jamaica, Peru, Sierra Leone), zonder daar voorwaarden aan te koppelen en zonder de ingetrokken bedragen aan te rekenen als ontwikkelingssamenwerkingsmiddelen (ODA). Noorwegen gaf toe dat de leningen die het destijds afsloot in het kader van de 'Ship export campaign' een mislukking waren op vlak van ontwikkelingsbeleid en erkende zijn verantwoordelijkheid voor de ongeoorloofde schulden van deze vijf landen.⁷ Deze unilaterale aanpak is geen inbreuk op het solidariteitsbeginsel dat geldt binnen de Club van Parijs. Toen Noorwegen in 2006 zijn schulden kwijtschold, stelde de Club van Parijs immers dat het solidariteitsbeginsel geen belemmering mag vormen voor eenzijdige schuldkwijtschelding. De meerderheid van de landen van de Club van Parijs heeft toen het standpunt van Noorwegen gesteund.

Multilaterale schulden

- **Aanbeveling 3:** België moet pleiten voor een annulering van schulden aan het IMF en de Wereldbank, zonder dat de kredietstatus van deze instellingen voorrang krijgt op hun internationale verplichtingen op vlak van mensenrechten en zonder deze annulering afhankelijk te maken van een bezuinigings- en privatiseringsbeleid.

Waarom moeten multilaterale crediteurs deelnemen aan schuldverlichtingsinitiatieven?

1. Het IMF en de verschillende multilaterale ontwikkelingsbanken zijn de voornaamste schuldeisers van de 73 armste landen, die in aanmerking komen voor het DSSI-initiatief. Volgens de laatste officiële cijfers hadden multilaterale schuldeisers eind 2019 243 miljard dollar in handen van de 73 landen, d.w.z. 46% van de buitenlandse overheidsschuld van die landen⁸.
2. Het risico van free-riding dat verweten wordt aan de private crediteurs, o.a. door de voorzitter van de Wereldbank David Malpass zelf, geldt ook voor multilaterale ontwikkelingsbanken. Zolang multilaterale crediteurs niet deelnemen aan de inspanningen om de schuldencrisis aan te pakken door een standstill of kwijtschelding van schulden, zullen middelen die vrijkomen door de inspanningen van andere crediteurs, worden gebruikt om niet-deelnemende crediteurs te betalen.
3. Een deel van de leningen verstrekt door het IMF en de Wereldbank komt niet ten goede aan de bevolking. Dit is bijvoorbeeld het geval voor leningen die afhankelijk worden gesteld van de uitvoering van "structurele hervormingen", de verplichting om verregaande maatregelen te nemen op het gebied van begrotingsdiscipline en liberalisering van de economie. Hoewel het IMF haar retoriek de laatste jaren aanpaste, blijven haar leningen gekoppeld aan voorwaarden. Vóór de Covid-19-crisis planden 113 landen op aansturen van het IMF om in 2020 bezuinigingsmaatregelen toe te passen⁹. In 2014 concludeerden onderzoekers op basis van de ebolaviruscrisis dat "de voorwaarden van het IMF op het vlak van begrotingsdiscipline de gezondheidsstelsels van de Afrikaanse landen die het hardst door het ebolavirus zijn getroffen, hebben verzwakt. Bovendien verhinderden die voorwaarden een gecoördineerde reactie op de epidemie"¹⁰. Ook tijdens de

⁷ De Carvalho, J. N., « L'audit norvégien », november 2013, <https://www.cadtm.org/L-audit-norvegien>

⁸ "Multilateral creditors, including the IMF, were DSSI-eligible countries' most important creditors, with a total outstanding of \$243 billion at end-2019, which is equivalent to 46 percent of total public and publicly guaranteed debt." World Bank Group, International Debt Statistics 2021, p. 16 <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/34588/9781464816109.pdf>. "In 2018, the World Bank alone held \$103.73 billion in debt owed by DSSI eligible countries". EURODAD, The G20 Debt Service Suspension Initiative, Draining out the Titanic with a bucket?, p. 7. <https://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/eurodad/pages/768/attachments/original/1610355046/DSSI-briefing-final.pdf?1610355046>

⁹ Oxfam, "Dignity not destitution. An 'Economic Rescue Plan For All' to tackle the Coronavirus crisis and rebuild a more equal world", april 2020, <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620976/mb-dignity%20not%20destitution-an-economic-rescue-plan-for-all-090420-en.pdf>

¹⁰ Kentikelenis et al. The International Monetary Fund and the Ebola outbreak. The Lancet Global Health, 2014, Vol. 3(2), p.69-70

Covid-crisis zet het conditionaliseringsbeleid zich verder: 84% van de IMF-leningen sinds september 2020 met als doel te antwoorden op de Covid-19 crisis moedigden landen aan om bezuinigingsmaatregelen te nemen in de nasleep van de gezondheidscrisis en in sommige gevallen werden landen daar zelfs toe verplicht¹¹.

Waarom is het mogelijk om multilaterale schulden kwijt te schelden?

1. Waarom moet schuldverlichting voorrang krijgen op marktverwegingen?

De Wereldbank argumenteert dat ze niet deelneemt aan het DSSI of aan schuldkwijtschelding omdat dit schadelijk zou zijn voor de gunstige rating (AAA) van de Wereldbank en voor haar inkomsten. De Wereldbank zou hierdoor haar gunstige financieringsvoorwaarden verliezen en bijgevolg, zo gaat de argumentatie, zouden haar cliënten op termijn financiële nadelen ondervinden door een beperktere beschikbaarheid van kredieten aan hogere kosten. De logica om marktverwegingen voorrang te geven op schuldverlichting is om volgende redenen betwistbaar:

- **Mensenrechten en ontwikkelingsmandaat:** De focus van de Wereldbank op haar AAA-rating gaat in tegen haar internationale verplichtingen op vlak van mensenrechten.¹² Ook rijst de vraag of deze priorisering van het behoud van de AAA-rating wel compatibel is met haar ontwikkelingsmandaat.
- **De nieuwe leningen van de Wereldbank**¹³ hebben de schuldenlast, die al onhoudbaar was (vóór de epidemie¹⁴), alleen maar groter gemaakt. Zo neemt het risico dat bepaalde landen in gebreke blijven bij hun schuldeisers, waaronder de Wereldbank, toe¹⁵. Uiteindelijk is dit het scenario dat de financiële rating van de Wereldbank zou kunnen verzwakken. Vanuit deze logica is schuldverlichting juist nodig en goed voor de algemene houdbaarheid van de schuld, omdat een eerlijk en efficiënt schuldverlichtingsproces de landen beter in staat stelt om aan hun toekomstige schuldaflissingen te voldoen. Schuldverlichting moet daarom als *kredietpositief* worden beschouwd omdat het "investerings op korte termijn kan vergemakkelijken en de houdbaarheid van de schuld op lange termijn kan versterken"¹⁶.
- **Nefaste rol van kredietbeoordelaars:** De Wereldbank blijft liever op goede voet met de financiële markten en kredietbeoordelaars dan hun invloed aan te vechten¹⁷. Gezien de vragen over de nauwkeurigheid van hun analyses en hun rol in eerdere crises¹⁸, is meer regulering van kredietbeoordelaars nodig en moeten in hun ratings sociale en milieu-indicatoren opgenomen worden in lijn met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's).
- Het is wel degelijk mogelijk voor de Wereldbank om schulden kwijt te schelden **zonder impact op haar kredietstatus**. Zo trok de Wereldbank in 2005 een aantal van haar vorderingen op ontwikkelingslanden in¹⁹, zonder dat dit een invloed had op de financiële rating van de Wereldbank.

2. Hoe kan dit gerealiseerd worden?

¹¹ N. Daar et N. Tamale, A Virus of Austerity? The COVID-19 spending, accountability, and recovery measures agreed between the IMF and your government. Blog d'Oxfam International. 2020 <https://www.oxfam.org/en/blogs/virus-austerity-covid-19-spending-accountability-and-recovery-measures-agreed-between-imf-and>

¹² Zoals het VN-Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten in een officiële verklaring van 24 juni 2016 stelt, moet de Wereldbank, net als elke andere internationale organisatie, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de algemene beginselen van het internationaal recht en de mensenrechtenverdragen van 1966 eerbiedigen. Bovendien zijn de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF), als gespecialiseerde instellingen van de Verenigde Naties, gebonden door de algemene beginselen en doelstellingen van het Handvest van de Verenigde Naties, die onder meer de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden omvatten. Bijgevolg kunnen deze instellingen geen maatregelen opleggen die staten verhinderen hun eigen nationale en internationale verplichtingen inzake mensenrechten na te komen.

¹³ Tijdens de Annual Meetings 2020 (najaar) kondigde de Wereldbank aan dat zij bereid is tot juni 2021 voor 160 miljard dollar aan nieuwe leningen te verstrekken.

¹⁴ Zie bijvoorbeeld de [analyse van de Wereldbank](#) in december 2019 over de ongeziene toename in schuldenlast in ontwikkelingslanden..

¹⁵ Uit studies van het IMF en een private kredietbeoordelaar blijkt dat de onwil van schuldeisers om schulden kwijt te schelden tot gevolg heeft dat landen met een zware schuldenlast tegen hoge rentetarieven lenen. <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2016/12/31/Sovereign-Debt-Restructuring-Recent-Developments-and-Implications-for-the-Fund-s-Legal-and-PP4772>; <https://www.scooperatings.com/ScopeRatingsApi/api/downloadstudy?id=d89d0b31-d96a-4cfb-a7a7-6558e499080d>

¹⁶ <https://www.scooperatings.com/ScopeRatingsApi/api/downloadstudy?id=d89d0b31-d96a-4cfb-a7a7-6558e499080d>

¹⁷ <https://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/eurodad/pages/768/attachments/original/1610355046/DSSI-briefing-final.pdf?1610355046>

¹⁸ https://www.cepal.org/sites/default/files/presentation/files/final-final-cdr_alicia_barcelona.pdf

¹⁹ Dit was het Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI), een uitbreiding van het Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative. Zie Renaud Vivien, *L'annulation de la dette du tiers-monde*, pp. 33-34. CRISP, 2010. <https://www.cairn.info/revue-courrier-hebdomadaire-du-crisp-2010-1-page-5.htm#>

Er zijn verschillende manieren, die combineerbaar zijn, om een schuldkwijtscheldingmechanisme te financieren:

- Een eerste manier is gebruik maken van de opbrengst van de verkoop van een deel van de **goudreserves** van het IMF. Volgens berekeningen van de ngo Jubilee Debt Campaign zou de kwijtschelding van schulden aan het IMF en de Wereldbank door landen die in aanmerking komen voor het DSSI-initiatief tussen oktober 2020 en december 2021 gemakkelijk gefinancierd kunnen worden met de winst uit de verkoop van slechts 6,7% van het goud van het IMF.²⁰
- Een andere optie is om '**special drawing rights**' (SDRs) te gebruiken om de kosten van een multilaterale schuldkwijtschelding te dekken. Een nieuwe SDR-uitgifte van 1000 miljard dollar zou de kwijtschelding kunnen financieren van alle multilaterale schuldbetalingen door landen die van oktober 2020 tot december 2024 in aanmerking komen voor het DSSI-initiatief (69,6 miljard dollar).
- Een derde optie is om een deel van de **winst** te gebruiken die de multilaterale ontwikkelingsbanken en het IMF hebben gemaakt op de leningen die zij hebben verstrekt. Deze winsten bestaan uit rente en bepaalde commissies die door de debiteurlanden worden betaald.

Private schulden

- **Aanbeveling 4:** België moet al haar hefboomen inzetten om private crediteurs te verplichten hun vorderingen op landen in het Zuiden te annuleren.

Gezien hun toegenomen rol in de schuldenlast van ontwikkelingslanden en het feit dat ze niet verplicht zijn om deel te nemen aan schuldverlichtingsinitiatieven, pleiten we er ook hier voor dat België de nodige pistes exploreert om zowel op korte als op lange termijn de private sector te verplichten om deel te nemen aan schuldverlichtingsinitiatieven.

Op korte termijn:

- België moet zelf gebruik maken van al haar hefboomen en beleidsinstrumenten om private schuldeisers te verplichten hun vorderingen op ontwikkelingslanden kwijt te schelden. België moet ten minste
 - haar overheidssteun aan private schuldeisers afhankelijk stellen van de voorwaarde dat deze laatste afzien van betalingen aan hen die voor 2021 zijn gepland.
 - de juridische mogelijkheden onderzoeken voor een wetgevend instrument dat private crediteurs die een band hebben met België verplicht een deel van hun vorderingen kwijt te schelden.
- Op internationaal niveau moet ze pleiten voor gelijkaardige mechanismen om private crediteurs te verplichten deel te nemen aan schuldverlichtinginitiatieven.
- België moet haar expertise over aasgierfondsen delen en ervoor pleiten dat andere landen en de EU wetgeving aannemen die gelijkwaardig is aan de Belgische wet van 12 juli 2015 over de strijd tegen deze fondsen;

Op de iets langere termijn is er nood aan:

- een hervorming van het internationaal schuldstelsel om roekeloze leningen²¹ te voorkomen en onhoudbare schuldaccumulatie te vermijden.²²
- de oprichting van een onafhankelijk, transparant en rechtvaardig multilateraal mechanisme voor de herstructurering van overheidsschulden binnen de VN, dat alle type schulden behandelt. De oprichting van een multilateraal mechanisme voor de herstructurering van overheidsschuld zou er ook toe bijdragen dat de kwijtschelding van de schuld bindend is voor alle private schuldeisers - waardoor ook aasgierfondsen aan banden worden gelegd (zie hieronder bij governance).

Governance

Schuldverlichting voor wie?

²⁰ https://jubileedebt.org.uk/wp-content/uploads/2020/10/IMF-and-World-Bank-debt-cancellation_10.20.pdf

²¹ 'Over the past decade, developing countries have witnessed a rapid and often premature integration into heavily underregulated international financial markets, including the so-called shadow-banking sectors, estimated to be in control of around half of the world's financial assets.' <https://unctad.org/webflyer/great-lockdown-great-meltdown>

²² <https://www.oxfam.org/en/research/under-radar-private-sector-debt-and-coronavirus-developing-countries>

- **Aanbeveling 5:** Alle landen in nood, en niet alleen lage inkomenslanden, moeten beroep kunnen doen op schuldverlichtingsinitiatieven. Op korte termijn gaat het over de landen die nu middelen nodig hebben in het kader van de sociale en economische impact als gevolg van Covid-19.

Schuldverlichting moet worden toegekend op basis van objectieve criteria en een schuldanalyse die de mensenrechten en de SDG's omvat, in tegenstelling tot de schuldhoudbaarheidsanalyse van het IMF. Zo stelt het Duitse netwerk voor schuldverlichting erlassjahr.de bijvoorbeeld de definitie van schuldhoudbaarheid van het IMF in vraag: het is "een kortetermijninschatting van het bereiken van *performance-criteria* los van ontwikkelingsdoelstellingen op langere termijn"²³. De Global Sovereign Debt Monitor²⁴ van erlassjahr.de gaat veel breder door 154 ontwikkelingslanden te analyseren (in plaats van 63 zoals het IMF) en door schuldhoudbaarheid breder te definiëren met aandacht voor mensenrechtenimpact op lange termijn.

Schuldverlichting door welke instanties?

- **Aanbeveling 6 :** België moet pleiten voor de invoering van een eerlijk en transparant multilateraal mechanisme voor de herstructurering van overheidsschulden.

Er bestaat momenteel geen gecoördineerd en systematisch mechanisme waar landen hun uitstaande schulden kunnen herstructureren op een omvattende manier. Volgens Eurodad worden 'landen met schulden geconfronteerd met een situatie gekenmerkt door ad hoc operaties die met vallen en opstaan tot stand zijn gekomen, en die worden gestuurd door de behoeften en belangen van schuldeisers en verspreid zijn over een gefragmenteerd landschap van ondoorzichtige, informele fora van crediteurs'²⁵, zoals de Paris Club.

Het eerste antwoord op de Covid-19 geïnduceerde schulden crisis kwam er onder de vorm van het DSSI. Ondertussen werd een schuldherstructureringsmechanisme voor onhoudbare schulden in het leven geroepen door de G20 in november: het Common Framework for Debt Treatments. De eerste landen vragen nu een herstructurering van hun schulden aan onder dit nieuwe initiatief (Tsjaad, Ethiopië en Zambia). Eurodad maakte in oktober de analyse wat we kunnen verwachten van dit initiatief. Zonder inzage in de precieze details, deed de organisatie dit op basis van de onderhandelingen in het kader van het DSSI en het meest recente schuldherstructureringsmechanisme ([Evian aanpak](#)) ontwikkeld door de Club van Parijs, dat vermoedelijk ook de leidraad vormt voor dit initiatief.²⁶ De analyse luidt dat het aanpakken van schuld kwetsbaarheid door de G20 volgens de principes van de Club van Parijs waarschijnlijk zal falen en leiden tot een 'lost decade' voor ontwikkelingslanden. De verklaring daarvoor ligt in de complexe interactie tussen crediteurs²⁷. 'Ontwikkelingslanden moeten omgaan met een ongeziene economische, gezondheids- en sociale crisis, terwijl ze verpletterd worden door concurrerende groepen schuldeisers'.

Er wordt al langer, ook voor de Covid-19 crisis toesloeg, gewaarschuwd²⁸ voor de problemen met de bestaande historisch gegroeide ad hoc mechanismen voor schuldverlichting in een context waar de dynamieken van overheidsschuld sterk veranderd zijn²⁹. Bovendien heeft de voorzitter van de Wereldbank, David Malpass, zelf opgeroepen tot een hervorming van de internationale financiële architectuur die, in zijn woorden, "bevooroordeeld is ten gunste van rijke crediteurlanden"³⁰. Middenveldorganisaties pleiten daarom al jaren voor de oprichting van een multilateraal mechanisme binnen de VN³¹. De complexe onderhandelingen in het kader van de DSSI en de uitdagingen die we

²³ Zie ook: "[Debt Sustainability Analysis (DSA)] have already been criticised for their over-optimistic forecasts during the pandemic (see Observer [Autumn 2020](#)). DSAs are also the subject of long-standing criticism for disregarding countries' human rights obligations, climate commitments and other sustainable development goals, including from the UNCTAD (see Observer [Winter 2017](#))". <https://www.brettonwoodsproject.org/2020/12/g20-debt-proposal-continues-to-favour-creditors/>

²⁴ https://erlassjahr.de/wordpress/wp-content/uploads/2020/05/Global-Sovereign-Debt-Monitor_2020.pdf

²⁵ <https://www.eurodad.org/debtworkout>

²⁶ https://www.eurodad.org/the_g20_common_framework_for_debt_treatments_beyond_the_dssi_is_it_bound_to_fail

²⁷ "Private crediteurs worden binnen het framework louter aangemoedigd om deel te nemen en om 'een eerlijke lastenverdeling' te verzekeren, maar het is aan het land in schuldnood om de bijna onmogelijke taak op zich te nemen zijn private schuldeisers ervan te overtuigen schuldverlichting toe te staan". <https://www.brettonwoodsproject.org/2020/12/g20-debt-proposal-continues-to-favour-creditors/>

²⁸ <https://www.eurodad.org/debtworkout>

²⁹ Nieuwe bilaterale kredietverleners waren de laatste jaren in opmars (zoals China, India en Saudi-Arabië) die vaker krediet verlenen op basis van onderpand zoals bestaande activa of toekomstige inkomsten (bijv. uit de verkoop van grondstoffen). Er wordt ook meer geleend van private commerciële kredietverleners. Een steeds groter aandeel van de schuld van ontwikkelingslanden bestaat uit commerciële obligaties die op de internationale kapitaalmarkten worden verhandeld, met veel riskantere en duurdere schulden tot gevolg.

³⁰ <https://www.banquemondiale.org/fr/news/speech/2020/10/16/remarks-by-world-bank-group-president-david-malpass-to-the-annual-meetings-2020-development-committee>

³¹ Op basis van de principes gedefinieerd in de resolutie aangenomen in de algemene vergadering van de VN (A/69/L.84).

zien met betrekking tot het Common Framework illustreren waarom het van vitaal belang is dat daar nu werk van gemaakt wordt.

Voorbij conditionalisering

- **Aanbeveling 7:** Schuldverlichtingsinitiatieven moeten gebeuren zonder het opleggen van voorwaarden, met als doel de verwezenlijking van de SDG's, de effectieve naleving van de mensenrechten, met inbegrip van de sociale basisrechten en het garanderen van overheidsuitgaven om de rechten en behoeften van burgers te waarborgen. Zolang deze initiatieven opgezet worden in de schoot van de crediteurs (G20 en Club van Parijs) gelinkt aan IMF-programma's zien we grote risico's in het opleggen van (nieuwe) conditionaliteiten.

"De voorwaarden die verbonden worden aan leningen van bijvoorbeeld het IMF omvatten doorgaans bezuinigingen op overheidsuitgaven, hervormingen van de sociale zekerheid, hervormingen van de arbeidsmarkt, het promoten van de betrokkenheid van de private sector bij het beheer van overheidsdiensten en infrastructuur, privatisering van overheidsactiva, en een verhoging van belastingen op consumptie, naast andere maatregelen neoliberale bezuinigingsrecepten. Het uitdrukkelijke doel van deze maatregelen is de overheidstekorten en -schulden onder controle te houden, maar ook ervoor te zorgen dat de schuldeisers worden terugbetaald. Deze voorwaarden hebben echter een prijs, in de vorm van, zoals de VN aangeeft, "nadelige gevolgen voor de mensenrechten".³²

Mensenrechtenverdedigers en middenveldorganisaties kaarten al jaren het conditionaliseringsbeleid aan van het IMF en multilaterale ontwikkelingsbanken. Dit risico bestaat ook in de context van het Common Framework for Debt Treatments dat vereist dat landen die een schuldhervorming aanvragen ook een IMF-lening aangaan.

Indien schuldverlichting besproken wordt binnen fora waar ontwikkelingslanden mee aan tafel zitten (bijv. via een op te richten multilateraal mechanisme voor schuldkwijtschelding binnen de VN of bij onderhandelingen op vlak van *loss and damage* in het kader van het VN Klimaatverdrag (UNFCCC)) kan in onderling overleg besproken worden, hoe de financiële middelen die vrijkomen via schuldverlichting kunnen bijdragen aan de financiering van de duurzame ontwikkeling van een land.

³² <https://www.eurodad.org/outofservice>